

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Конфликтология тарихы

ЖАРИЯЛАНДЫ
08.12.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/171653/

Эл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті 4курс Атшабарова Индира

Мақала жетекшісі: Авсыдыкова Құралай

Конфликтологияның тарихы

Конфликтология – адамдар арасындағы қақтығыстарды зерттейтін ғылыми пән. Оның мақсаты – қақтығыстардың себептерін, дамуын және шешу жолдарын анықтау. Бұл ғылымның пайда болу және даму тарихы бірнеше кезеңнен тұрады.

Алғашқы көзқарастар

Қақтығыстарды зерттеу көне дәуірден бастау алады. Антикалық философтар, әсіресе Сократ, Платон және Аристотель, адам табиғаты мен қоғамдағы қайшылықтар туралы еңбектер жазған. Олар қақтығыстарды әлеуметтік қатынастардың табиғи бөлігі ретінде қарастырды. Мысалы, Платон қоғамдағы әділдік пен тәртіпті сақтау үшін қақтығыстарды реттеудің маңыздылығын атап өтті.

Орта ғасырларда қақтығыстарды зерттеу теологиялық тұрғыдан қарастырылды. Діни ілімдер адамдар арасындағы қайшылықтарды күнә немесе рухани жетілмеушілік ретінде түсіндірді. Алайда, бұл кезеңде қақтығыстарды басқаруға бағытталған нақты ғылыми тәсілдер болған жоқ.

Қайта өрлеу және Жаңа дәуір Қайта өрлеу дәуірінде философиялық және әлеуметтік ойлардың дамуы қақтығыстарға жаңа көзқарас әкелді. Макиавеллидің еңбектері билік пен қақтығыстар арасындағы байланысты зерттеуге негіз болды. Ол қақтығыстарды басқару саясаттың ажырамас бөлігі деп санады.

XVII-XVIII ғасырларда Томас Гоббс пен Жан-Жак Руссо сияқты ойшылдар

қақтығыстардың әлеуметтік-экономикалық және саяси негіздерін зерттеді. Гоббс адамның табиғаты бойынша өзімшіл екенін және бұл қақтығыстардың негізгі себебі екенін айтты. Ал Руссо қақтығыстардың пайда болуын жеке меншік пен теңсіздіктен іздеді.

XIX ғасыр: Қақтығыстарды әлеуметтік зерттеу

XIX ғасырда қақтығыстарды әлеуметтік ғылымдар тұрғысынан зерттеу басталды. Карл Маркс пен Фридрих Энгельс қақтығыстарды таптық күрестің көрінісі ретінде қарастырды. Олардың теориялары әлеуметтік теңсіздік пен экономикалық қайшылықтардың қақтығыстарға қалай әсер ететінін түсіндіруге көмектесті.

Макс Вебер мен Эмиль Дюркгейм де әлеуметтік қақтығыстарға ерекше көңіл бөлді. Вебер билік пен беделдің қақтығыстардағы рөлін зерттесе, Дюркгейм қоғамдағы нормалар мен құндылықтардың бұзылуы қақтығыстардың негізгі себебі екенін көрсетті.

XX ғасыр: Конфликтологияның ғылым ретінде қалыптасуы

XX ғасырда конфликтология дербес ғылым ретінде қалыптасты. Бұл кезеңде қақтығыстарды жан-жақты зерттеуге бағытталған көптеген теориялар пайда болды. Льюис Козер, Ральф Дарендорф, және Кеннет Боулдинг сияқты ғалымдар қақтығыстардың қоғам дамуындағы рөлін зерттеді.

Козер қақтығыстардың әлеуметтік функцияларын қарастырып, олардың қоғамдағы өзгерістерге ықпал ететінін көрсетті. Дарендорф қақтығыстарды әлеуметтік құрылымдардың ажырамас бөлігі деп санады, ал Боулдинг қақтығыстарды жүйелік тұрғыдан зерттеді.

Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін қақтығыстарды шешу және басқару саласында практикалық әдістер дамыды. Бұл кезеңде халықаралық ұйымдар мен бейбітшілік орнату орталықтары қақтығыстарды алдын алу және шешу бойынша жұмыстар жүргізді.

Қазіргі заманғы конфликтология

Қазіргі уақытта конфликтология пәнаралық ғылым ретінде қарқынды дамуда. Психология, әлеуметтану, саясаттану, экономика және құқық салаларының зерттеулері интеграцияланып, қақтығыстарды шешудің тиімді әдістері жасалуда.

Бүгінгі конфликтология халықаралық және жергілікті қақтығыстарды реттеу, медиация, келіссөздер жүргізу және бейбітшілік мәдениетін қалыптастыруға бағытталған. Сонымен қатар, ақпараттық технологиялар мен жаһандану процесі қақтығыстардың жаңа формаларын зерттеуге ықпал етуде.

Қорытынды

Конфликтологияның тарихы – адамның әлеуметтік өмірінің ажырамас бөлігі болып табылатын қақтығыстарды зерттеудің эволюциясы. Бұл ғылымның дамуы қоғамдағы қайшылықтарды түсінуге, оларды басқару мен шешудің тиімді жолдарын табуға мүмкіндік береді. Қақтығыстарды дұрыс шешу – қоғамның тұрақтылығы мен дамуының кепілі.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.